

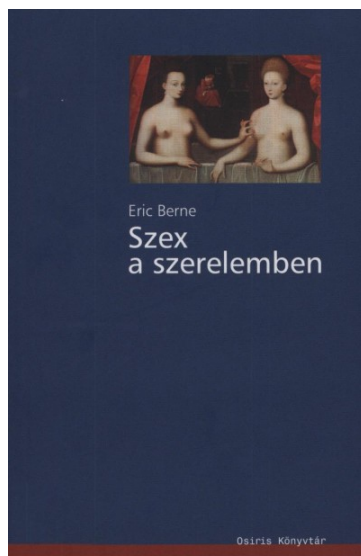
EMBERI JÁTSZMÁK A SZERELEMBEN?

Izgalmas kötetet ajánlanék a kedves olvasónak. Nem a beszédes címre gondolok elsősorban, hanem arra a kíváncsiságra, hogy a tranzakcióanalízis elméletének kidolgozója miként vélekedik a szexualitásról, mint az emberi kapcsolódás speciális, és világot mozgató kommunikációjáról. A lengyel emigráns családban született, kanadai származású pszichológus és pszichiáter legismertebb kötete a 60-as években megjelent cikkeken és elméleteken alapuló *Emberi játszmák* (1964).

Berne a *Szex a szerelemben* című kötetén dolgozott, amikor 1970 májusában infarktust kapott, így könyve csak halála után jelenhetett meg (1970), éppúgy, mint a *Sorskönyv* (1972). Pikáns adalék a kötet témájához, hogy a szerző ekkora már harmadik feleségétől vált el. Mint azt a bevezetőben írja, a könyv a Kaliforniai Egyetemen nagy érdeklődés által kísért előadásainak leirata, mely hatalmas szexuális felvilágosító kampányt indított el az Egyesült Államokban.

A bevezető és az első rész olvasása közben folyamatosan az motoszkált bennem, hogy Berne ezeket a saját szórakoztatására vetette papírra. Ám nyilvánvalóan nem vonatkozathatók el a kötet keletkezésének kulturális és társadalmi környezetétől, s az azóta eltelt 45 év hozta változásoktól – s joggal feltételezem, hogy 1970-ben e fejezeteket is falták az olvasók.

Szakmailag igazán érdekes tartalmat a *Szex a szerelemben*

Eric Berne

Szex a szerelemben

Osiris Kiadó, Budapest, 1996.

című kötet második fejezete tartalmaz. Berne sorra veszi az emberi kapcsolatok lehetséges változatait – természetesen a szexualitás viszonylatában. Az Emberi személyiség című fejezetben bemutatja a tranzakcióanalízist, mint a kapcsolatokat meghatározó énállapotok kommunikációját, s ezzel kötődően bevezeti és magyarázza a kapcsolati diagramot is. „Egy adott kapcsolat nem más, mint két vagy több ember – pontosabban azok különböző énállapotai – között lezajló folyamatos tranzakciók sorozata, mely olyan, mint a táblánál való felelés. Ha a » kapcsolat « szót használó felelő nem tud a táblára épkezláb diagramot rajzolni, akkor megbukik, hiszen a többieknek dunsztja sem lesz, hogy miről beszél.” (104. oldal) – fogalmaz Berne.

Ezek ismeretében és felhasználásával értékeli és magyarázza a szexualitást, mint kapcsolati formát, a tisztelet, a gyengédség, az élvhajhászás, az intimitás, a szerelem, a csodálat vonatkozásában, vagy épp a házasság témájára fókuszálva, egy-egy hosszabb-rövidebb fejezetet szentelve a témáknak.

A tranzakcióanalízis elméletéből jól ismert emberi játszmákat Berne a Szexuális játszmák című fejezetben alkalmazza. Kiemeli, hogy mint az élet össze területén, a szexualitásban is a szülői programozás határozza meg a viselkedést, kapcsolódást, kötődést. „Öt vagy hat éves korára (bizony!) minden ember kivétel nélkül megkapja életének forgatókönyvét, amit szülei írtak neki.” (143. oldal)

A forgatókönyvtípusokat szemléletes és hétköznapi példákkal ismerteti Berne, de kitér a természet biológiai trükkjeire is. A szexuális játszmák különféle forgatókönyveiben aztán ki-ki megtalálhatja a már ismerős helyzeteket, de választ kaphatunk arra is, hogy miért kellene a játszmák. A szerző szerint a játszmák kétségtelen haszna „sehol nem mutatkozik meg oly kristálytisztán, mint a szexuális játékokban.” (171. oldal). A belső és külső pszichológiai haszon mellett a belső és külső szociális haszon és az egzisztenciális haszon, valamint az egészségre gyakorolt jótékony hatása is szerepel Berne felsorolásában. Nyilvánvaló, hogy a szex, az erkölcs, etika az emberek között kialakuló konfliktusok egyik kimeríthetetlen forrása. A vélemény szabadsága persze sérthetetlen. Lehet egyetérteni vagy vitatni Eric Berne megállapításait, ám egy biztos: „A legtöbben nagyon éhezünk az emberi kapcsolatokra, a látványra, a hangokra, de az érintésre és a simogatásra is. Láthattuk, hogy egy ilyen kapcsolat eldöntheti bizonyos esetekben a testi-lelki egészség és a leromlás vagy az élet és halál kérdését.” (187. oldal).

Ez utóbbi kijelentéssel egyetértve ajánlom gondolatébresztő – ám címével ellentétben – korántsem könnyed olvasmányként Eric Berne kötetét.

